

Jørgen Christensen-Ernst
Nylandsvej 42, DK-2000 Frederiksberg, Denmark
Sofyalı Sokak 34/5, Beyoğlu, İstanbul, Turkey

Sundhedsudvalget
Christiansborg
1240 København K

3. marts 2004

Angående medicinsk tolkning

Af dagspressen fremgår det at man med tiden agter at opkræve brugerbetaling for medicinsk tolkning hos flygtninge og indvandrere der har opholdt sig i Danmark i mere end syv år.

Jeg skal derfor gøre opmærksom på følgende problemer en sådan afgørelse måtte medføre:

Uddannelsesmæssig baggrund

En stor del af flygtningene og indvandrerne har så godt som ingen skolegang. Dette gælder især den generation af indvandrere der ankom mellem 1965 og 1990, samt deres ægtefæller. Den overvejende del af disse indvandrere har mellem 0 og 5 års skolegang. Hertil kommer at deres skolegang ikke kan sammenlignes med den danske. For eksempel lå niveauet på størstedelen af den tyrkiske universitetsuddannelse så sent som i firserne under dansk gymnasieniveau. Meget få af indvandrerne fra denne periode var blevet undervist i fremmedsprog. De få som havde gået på gymnasium, var ikke bedre hjulpet. Mens jeg læste i Ankara, gav jeg franskundervisning til en gymnasielærer med speciale i fransk. Han kunne ikke engang oversætte en ukompliceret sætning.

Hertil kommer at mange af disse mennesker ikke fik tilbudt danskundervisning ved ankomsten. Selv prøvede jeg at starte et danskkursus først i halvfjerdserne, men da betalingen var usikker, måtte jeg standse igen. Indvandrerne var alle mænd som var i arbejde og derfor kun havde tid til at lære dansk til husbehov. Da man endelig fra dansk side begyndte at undervise tilflyttere, var denne generation kørt af sporet på grund af alder og manglende uddannelse.

Det er især denne generation der i dag har brug for medicinsk tolkning.

Man må også huske at ikke alle mennesker kan lære fremmedsprog. Jeg kender intelligente mennesker som aldrig har kunnet lære tyrkisk. Og visse sprog er mere utilgængelige for folk fra én sproggruppe end for folk fra en anden. Arabere og iranere har ofte let ved dansk, mens folk med tyrkisk som modersmål finder det betydeligt mere kompliceret. Danskere har let ved at lære engelsk, det har japanere og franskmænd ikke.

Det anvendte fagsprog

At lære et fremmedsprog og at kunne klare sig hos en læge, en sagfører, i retten eller på et hospital er ikke det samme. Min ægtefælle, maleren Bente Christensen-Ernst, har samlet boet i Tyrkiet i ni år. Hun er i folkeskolen blevet undervist i engelsk

og tysk, og hun taler godt tyrkisk. Men hun har bestemt ikke lyst til at prøve at skulle klare sig alene hos en læge eller på et hospital i Tyrkiet. Det ordvalg og den begrebsverden man møder i det miljø, er langt fra det samme som det man er bekendt med fra hverdagen.

Jeg finder det personligt tvivlsomt om nogen af udvalgets medlemmer ville kunne klare sig på egen hånd på et kinesisk hospital efter syv års ophold i landet.

Alternativet

Hvis man afkræver indvandrere og flygtning en brugerbetaling på medicinsk tolkning der vil "kunne mærkes på pengepungen", vælger de naturligvis et billigere alternativ. Det vil selvsagt blive familiemedlemmer eller tolke fra det sorte marked. Denne løsning er naturligvis billigere end den nuværende, men den kan give store og langt dyrere komplikationer senere.

Allerede nu er der søgning på billige alternativer. Ligestillingsministeriet har for nylig ophængt en plakat forskellige steder i landet angående vold mod kvinder. Den arabiske tekst var udmærket, men den tyrkiske tekst var en katastrofe. I en sætning som jeg mener lød "Stop volden mod kvinder – bryd tavsheden", var der mere end ti fejl!

Jeg husker et andet eksempel fra retsvæsenet. En mand var sagsøgt for at have angrebet en anden. I retten afveg hans forklaring kraftigt fra den han havde afgivet mens han var indlagt på hospitalet. Han påstod selv at han hans forklaring var uændret. Adspurgt svarede han at en tilfældig kammerat havde fungeret som tolk på hospitalet. I dagspressen læste jeg påfølgende at sigtede blev frikendt på grund af problemerne med forurettedes forklaring. Jeg er siden fået fortalt at sigtede har fået udbetalt et sekscifret beløb som erstatning for længere tids uberettiget varetægtsfængsling.

For nylig fik jeg tilsendt en tekst vedrørende et medicinsk problem som man bad mig korrekturlæse. Teksten var tydeligt nok ikke oversat af en professionel oversætter, og den indeholdt interessante ting. 'Halsbrand' var oversat som 'halsbetændelse', 'undersøgelse' som 'behandling', 'svære tilfælde' som 'oftest', 'neutralisere' som 'naturalisere', 'mavesår' som 'mavepine', 'faste' som 'diæt' &c &c. Teksten antydede at oversætteren var en person fra Tyrkiet som talte godt dansk, men ikke godt tyrkisk. Det vil være den slags tolkning man får hos læger og på hospitaler hvis den professionelle tolkning fravælges.

Jeg finder det mærkeligt når nogen fremfører at folks sikkerhed har højere prioritet i retsvæsenet end i sundhedsvæsenet. Misforståelse på det medicinske område er betydeligt mere kritiske end misforståelser i retten.

Konklusion

Der er ingen tvivl om at det koster penge at gøre brug af medicinsk tolkning. Man bør i den forbindelse også huske at der er udgifter forbundet med at beskikke sagførere. Man er dog villig til at bevare denne praksis af hensyn til folks retssikkerhed. Professionel medicinsk tolkning er derimod en prioritering af folks

helbred og deres mulighed for selv at træffe en informeret og kompetent afgørelse vedrørende den behandling der tilbydes.

Det er også væsentligt at det netop er de svageste indvandrere i samfundet der har brug for denne tolkning. De stærke lærer sproget hurtigt. De er hovedsageligt unge mennesker med bedre uddannelsesmæssig baggrund end dem der er over 35 år gamle.

Hertil komme den svage gruppes økonomiske baggrund. De fleste af dem er arbejdsløse – netop fordi de ikke er i stand til at lære sproget – eller også er de pensionister. De har ikke råd til kompetent tolkning. Denne gruppe havner let i en situation hvor de på grund af uprofessionel tolkning får at vide at en undersøgelse for mavesår er en behandling for halsbrand.

Jeg håber at disse betragtninger kan bidrage til en fornuftig afgørelse.

Med venlig hilsen

Jørgen Christensen-Ernst
Translatør & cand. mag. i arabisk og tyrkisk